

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA O‘TKAZILAYOTGAN
KONSTITUTSIYAVIY ISLOHOTLAR

Usmonova Odina Habibovna

Farg‘ona viloyati yuridik texnikumi maxsus fan o‘qituvchisi

3-darajali yurist

Annotatsiya. Konstitutsiya – bu hayotimizning Bosh qomusi, ta’lim olishimiz, huquqlarimiz, erkinliklarimiz va baxtimizni o‘z qonun-qoidalarini bilan belgilab beruvchi hujjatdir. Barchamizga ma’lumki, mamlakatimizda konstitutsiyaviy islohotlar sur’ati ancha tezlashib ketdi. Bu esa bizning ham ayni shu jarayinning bevosita ishtirokchisiga aylantirdi. Ushbu maqolada ayni shu Konstitutsiyaviy islohotlar haqida batafsil bayon qilinadi.

Kalit so‘zlar: islohotlar, demokratiya, konstitutsiya, qonunlar yig‘indisi, vakolat, erkinlik va h.k.

Har qanday demokratik davlatda konstitutsiya qimmatli hujjat hisoblanadi. Konstitutsiyani oddiygina “Davlatni qanday boshqarishi, vakolatlar qanday taqsimlanishi, nazorat qilinishi va fuqaro qanday huquqlarga ega bo‘lishi to‘g‘risida ko‘rsatmalar beruvchi qoidalar va tamoyillar to‘plami” deb ta’riflash mumkin. Odatda, konstitutsiya bitta hujjat ko‘rinishida mavjud va juda uzoq. Boshqacha qilib aytganda, shuni aytish mumkinki, konstitutsiya haqiqatda hokimiyatning vakolatlari va o‘zaro ta’siri bo‘yicha chegaralarni belgilaydi. U hukmron hukumatdagi tegishli organlarga tegishli vazifalarni yuklaydi va ularga davlat fuqarosiga qoidalar va qoidalarni qanday yuklash bo‘yicha rahbarlik qiladi. Konstitutsiya konstitutsiyaning ahamiyatini yanada ta’kidlaydigan turli masalalar bo‘yicha tafsilotlar va ko‘rsatmalarni tavsiflaydi. Konstitutsiya ramzdir: Konstitutsiya siyosiy va ijtimoiy tashkilotlarning ramz va qoidalarini ifodalash

uchun yozilgan hujjatdir. Ushbu belgilangan qoidalar va tamoyillar davlat ishlarining hech qanday tortishuvsiz bajarilishini ta'minlash uchun millatda poydevor bo'lib xizmat qiladi. U hukumatning asosiy tuzilmasini ta'minlaydi: har qanday mamlakatda konstitutsiyaning mavjudligi muhim ahamiyatga ega, chunki u davlatni va davlat organlarini boshqarishda yordam beradigan huquqiy va madaniy jihatlarni ta'minlaydi. Davlat barqarorligi sud, ijro etuvchi va qonun chiqaruvchi hokimiyatni o'z ichiga olgan uchta manba orqali ta'minlanishi mumkin va ular konstitutsiya bilan belgilanadi. U hokimiyat taqsimotini tartibga soladi: Konstitutsiya davlatning turli organlariga aniq vakolatlarni ajratadi va aniqlaydi. Bu davlat va davlat institutlari o'rtasidagi munosabatlarni tartibga solishga yordam beradi. U mamlakatning maqsadlarini belgilaydi: Davlat konstitutsiyasida davlatning milliy maqsadi aniq qayd etilgan va shuning uchun butun mamlakatning maqsadi aniqlangan. Har bir davlat o'z konstitutsiyasida aniq ko'rsatilgan maqsadga erishishga intiladi. Asosiy huquqlar: Unda mamlakatning barcha fuqarolarining huquqlari aniq qayd etilgan va shuning uchun uning xalqi farovonligini ta'minlashda, shuningdek, odamlar o'rtasida qoniqishni ta'minlashda katta rol o'ynaydi. Konstitutsiyada ta'minlangan ushbu asosiy huquqlardan ba'zilari yashash, erkinlik va mulk huquqi va boshqalarni o'z ichiga oladi.

O'zbekistonda Konstitutsiyaviy islohotlar, mamlakatning demokratik rivojlanishini ta'minlash va yangi zamon talablari bilan mos keluvchi qonunlar va qarorlar qabul qilish maqsadida amalga oshiriladi. Bu islohotlar, hukumat tizimining yanada isloh qilinishini ta'minlash, inson huquqlari va erkinliklarini kuchaytirish, yuridik muammolarni hal qilish va mamlakatning iqtisodiy rivojlanishini ta'minlash maqsadida amalga oshiriladi. Shavkat Mirziyoyev siyosatining bir qismi Konstitutsiya to'g'risidagi qonun loyihasi bo'yicha referendum o'tkazish bilan ham ko'rsatdiki, O'zbekistonda Konstitutsiyaviy islohotlar amalga oshirilishi mamlakatning demokratik rivojlanishi uchun zarurdir. Mulk huquqlari va soliqqa tortish kabi masalalarga tegishli bo'lgan o'zgartirishlar

hokimiyat tomonidan eng ko'p yorug'lik keltirishi mumkin. Ayniqsa, O'zbekistondagi konstitutsiyaviy islohot "Inson qadr-qimmati, sha'ni va g'ururi uchun" degan ustuvor tamoyilni ro'yobga chiqarishga qaratilgani alohida ahamiyatga ega. Inson qadr-qimmati – tinch-osoyishta va xavfsiz hayotni, fuqarolarning ajralmas huquq va erkinliklarini ta'minlash, mamlakatda istiqomat qiladigan har qaysi inson uchun munosib turmush sharoiti va zamonaviy infratuzilmalarni izchillik bilan barpo etish, malakali tibbiy xizmat, sifatli ta'lim, ijtimoiy himoya va sog'lom ekologik muhit imkoniyatlarini yaratish deganidir. Bugungi kunda O'zbekiston tomonidan olib borilayotgan ochiq va faol tashqi siyosat mamlakatning xalqaro nufuzini oshirishga xizmat qilmoqda. O'zbekiston xalqaro jarayonlarning muhim ishtirokchisi bo'lib, mintaqaviy hamkorlikka jadal sur'at bag'ishlamoqda, ShHT makonida tinchlik va barqaror rivojlanishga muhim hissa qo'shmoqda.

O'zbekistondagi Konstitutsiya islohoti milliy ustuvor yo'nalishlaringizga mos bo'lib, mamlakatni barqaror rivojlantirishning huquqiy asoslarini yanada mustahkamlaydi. Bu O'zbekistonda amalga oshirilayotgan chuqur islohotlar, yangi Taraqqiyot strategiyasini amalga oshirishning qonunchilik asoslarini takomillashtirish jarayonining mantiqiy davomidir. Shu bilan birga, ushbu jarayon xalqaro standartlarga to'liq mosdir. Shubhasiz, O'zbekistonda amalga oshirilayotgan Konstitutsiya islohoti, umuman, izchil o'zgarishlar mamlakat milliy taraqqiyotiga oid kompleks vazifalarni amalga oshirishda muhim asos bo'ladi. Yangilanadigan Konstitutsiyangizda O'zbekiston ijtimoiy davlat hisoblanishiga taalluqli qoida alohida o'rin egallayotgani tahsinga sazovor. Chunki ijtimoiy davlatda barchaga va har bir shaxsga munosib hayot sharoitlari yaratiladi. Bunday maqomga ega mamlakat fuqarolari o'z muammolari bilan o'ralashib, davlatning e'tibori va g'amxo'rligidan chetda qolib ketmaydi. Shu ma'noda, O'zbekistonda Asosiy qonunni isloh etishda aynan ijtimoiy davlatga xos normalarga, xususan:

fuqarolarning uy-joyga bo'lgan huquqlarini himoya qilish, uning daxlsizligini kafolatlash, aholining barcha qatlamlari, ayniqsa, muhtoj toifalarni uy-joy bilan ta'minlash bo'yicha davlatning majburiyatlarini mustahkamlash;

oila institutining konstitutsiyaviy asoslarini rivojlantirish;

bolaning manfaatlari, uning jismoniy, aqliy va madaniy jihatdan to'laqonli rivojlanishi uchun barcha sharoitlarni yaratish;

nogironligi bo'lgan insonlar – jamiyatning to'laqonli a'zolari, degan tamoyil negizida ularning konstitutsiyaviy huquq va kafolatlarini belgilab qo'yish;

tabiatdagi global iqlim o'zgarishlari bilan bog'liq vaziyatning tobora keskin tus olayotganini nazarda tutgan holda, ekologik xavfsizlik yo'nalishiga doir ekologik-huquqiy normalarni ifoda ettirishga katta e'tibor qaratilayotganini qo'llab-quvvatlanmoqda.

«Yangi O'zbekiston – ijtimoiy davlat» tamoyilining konstitutsiyaviy tarzda mustahkamlab qo'yilishi davlatning jamiyat oldidagi mas'uliyatini kuchaytirishda juda muhimdir. Yanada muhimi, O'zbekiston taraqqiyotining «Inson – jamiyat – davlat» tamoyiliga asoslangan yangi paradigmasida inson omiliga alohida urg'u berilayotganidir. O'zbekistonda amalga oshirilayotgan joriy islohotlar mamlakat taraqqiyotining izchilligi va uzluksizligini ta'minlaydi. Bu yangilanishlar jarayoni mamlakatning milliy ustuvor manfaatlariga to'la mos ekani diqqatga molik. Eng asosiysi, O'zbekistondagi konstitutsiyaviy islohot juda dolzarb. Chunki ushbu jarayon kelajakda mamlakat yanada jadal taraqqiy etishining huquqiy asoslarini mustahkamlash va mukammallashtirishga xizmat qiladi. O'zbekiston nafaqat yosh suveren davlat, balki yoshlar davlati hamdir. Chunki mamlakat aholisining qariyb 60 foizini yoshlar tashkil etadi. Albatta, bu katta boylik. Biroq bunday salohiyatni faqat rivojlangan ta'lim tizimi bilan amalga oshirish mumkin, u hozirgi paytda sezilarli o'zgartishlarni boshdan kechirmoqda, ushbu muammo bo'yicha keng ko'lamlı munozaralar olib borilmoqda, globallashtirishning zamonaviy muammolari sharoitida milliy ta'lim tizimlarini

rivojlantirishning yangi ssenariylari va ularni dunyoviy lashtirish strategiyalari izlanmoqda. Shu bois mamlakatning Asosiy Qonunida yangi O‘zbekiston yaratuvchilari bo‘lgan yoshlarning huquq va erkin-liklari, shuningdek, qonuniy manfaatlarini har tomonlama qo‘llab-quvvatlashning dolzarbligi alohida ta’kidlangan. Bundan tashqari, O‘zbekistondagi oilaviy qadriyatlar, maktabgacha ta’lim, maktab va oliy ta’lim sohalari, shuningdek, ilmiy va madaniy muassasalar uchinchi Renessans davrining eng muhim bo‘g‘inlari, mustahkam ustunlari hisoblanadi. O‘zbekiston Konstitutsiyasiga kiritilayotgan o‘zgartishlarda iqtidorli yoshlarni doimiy tarzda davlat tomoni-dan qo‘llab-quvvatlash zarurligini mustahkamlash bo‘yicha taklif etilayotgan “Davlat iste’dodli yoshlarga moliyaviy ahvolidan qat’i nazar, o‘qishni davom ettirishga kafolat beradi”, degan normani alohida ta’kidlamoqchiman. Bu noyob innovatsion konstitutsiyaviy norma, albatta, davlatning intellektual elitesini shakllantirishga, samarali inson resurslariga va davlatning barqaror, dinamik, innovatsion rivojlanishiga hamda milliy xavfsizlikni ta’minlashga hissa qo‘shadi. Mamlakatimizni rivojlantirishning beshta ustuvor yo‘nalishi bo‘yicha Harakatlar strategiyasi doirasida o‘tgan davr mobaynida davlat va jamiyat hayotining barcha sohalari tubdan isloh qilindi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

<https://impoff.com/importance-of-constitution/>

<https://buxoro.adliya.uz/uz/news/detail.php?ID=49772>

<https://lex.uz/docs/-6037982>

